

Sygn. akt III AUa 470/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk Romana Mrotek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 listopada 2020 r. w S.

sprawy J. Z.

przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w S.

o roczne rozliczenie świadczenia

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 31 lipca 2019 r., sygn. akt VI U 226/19

1. oddala apelację,

2. zasądza od ubezpieczonego J. Z. na rzecz Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Romana Mrotek	Barbara Białecka	Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk
---------------	------------------	----------------------------------

Sygn. akt III AUa 470/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 stycznia 2019 roku znak (...) o rocznym rozliczeniu emerytury w związku z osiągnięciem w 2016 roku przychodem, organ rentowy - Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w S. – działając na podstawie art. 40 i art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2017r. poz.2225 ze zm.) orzekł, że dokona potrącenia z tytułu wykonanego rozliczenia w wysokości: 6.753,90 zł. W uzasadnieniu tej decyzji wojskowy organ rentowy wskazał, iż stosownie do posiadanych zaświadczeń o uzyskiwanych przez ubezpieczonego J. Z. przychodach z tytułu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej

działalności gospodarczej ustalono, iż uzyskany w 2016 roku przychód z tytułu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności gospodarczej wyniósł: 52.467,14 zł, wysokość przychodu możliwego do osiągnięcia, nie powodująca zmniejszenia świadczenia wynosiła 34.054,40 zł, w konsekwencji zmniejszenie świadczenia przy rozliczeniu rocznym (max. 24 % rocznej kwoty bazowej) wynosi: 6.753,90 zł, kwota pobranych na poczet rozliczenia zaliczek wyniosła 0,00 zł. Ogółem kwota wynikająca z rozliczenia do potrącenia wynosi 6.753,90 zł.

Decyzją z dnia 7 stycznia 2019 roku znak (...) o rocznym rozliczeniu emerytury w związku z osiągniętym w 2017 roku przychodem, organ rentowy - Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w S. – działając na podstawie art.40 i art.48 ust.1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2017r. poz. 2225 ze zm.) orzekł, że dokona potrącenia z tytułu wykonanego rozliczenia w wysokości: 1.055,24 zł. W uzasadnieniu tej decyzji wojskowy organ rentowy wskazał, iż stosownie do posiadanych zaświadczeń o uzyskiwanych przez ubezpieczonego J. Z. przychodach z tytułu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności gospodarczej ustalono, iż uzyskany w 2017 roku przychód z tytułu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności gospodarczej wyniósł: 48.238,73 zł, wysokość przychodu możliwego do osiągnięcia, nie powodująca 25 % zmniejszenia świadczenia wynosiła 35.522,10 zł, w konsekwencji zmniejszenie świadczenia przy rozliczeniu rocznym (max. 24 % rocznej kwoty bazowej) wynosi: 6.781,40 zł, kwota pobranych, na poczet rozliczenia, zaliczek wyniosła 5.726, 16 zł. Ogółem kwota wynikająca z rozliczenia do potrącenia wynosi 1.055, 24 zł.

Odwołanie od powyższych dwóch decyzji wniósł ubezpieczony J. Z. zarzucając:

1. naruszenie art. 40 i 46 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych przez błędną wykładnię i nieprawidłowe zastosowanie wobec przyjęcia, iż w stanie faktycznym i prawnym sprawy zachodzą podstawy do żądania od odwołującego się zwrotu wypłaconych na jego rzecz tytułem świadczenia emerytalnego za rok 2016 należności;
2. art. 104 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 6 oraz art. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych przez przyjęcie, iż świadcząc pracę dla armatorów zagranicznych jako marynarz kontraktowy w roku 2016, odwołujący się podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu, co implikuje obowiązek rozliczenia jego dochodów w związku z uzyskanym od pozwanego świadczeniem emerytalnym oraz domagając się ich uchylenia.

W odpowiedzi na odwołanie Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w S. wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 31 lipca 2019 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił odwołanie oraz zasądził od ubezpieczonego J. Z. na rzecz organu rentowego Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w S. kwotę 2070 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Okręgowego znajdują się na kartach 75 – 86 akt postępowania sądowego.

Z wyrokiem nie zgodził się ubezpieczony. Rozstrzygnięciu zarzucił:

1. nierozpoznanie istoty sprawy poprzez przyjęcie, iż przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia prawidłowości rozliczania świadczeń emerytalnych żołnierzy zawodowych w przypadku uzyskania przez nich dochodów z tytułu świadczenia pracy u armatorów zagranicznych, pomimo iż przedmiotem postępowania była kwestia posiadania przez Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego prawa do dokonywania tego rodzaju rozliczeń;
2. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 233 k.p.c. w związku z art. 230 i art. 231 k.p.c. przez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów wskutek przyjęcia, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do oddalenia odwołania i uznania, iż organ emerytalny w stanie faktycznym i prawnym sprawy jest uprawniony do rozliczania

świadczenia emerytalnego odwołującego się w związku z uzyskaniem przez niego dochodu z tytułu pracy najemnej u armatora zagranicznego;

Wskazując na powyższe podstawy apelacji skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie wniesionego przez odwołującego się odwołania przy jednoczesnym zasądzeniu od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

ewentualnie o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia co do kosztów procesu za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację organ wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Również rozważania prawne, które skłoniły Sąd do oddalenia odwołania od zaskarżonej decyzji są trafne i nie naruszają prawa materialnego.

Oczywiście niezasadny okazał się zarzut nierozpoznania istoty sprawy, jak twierdził apelujący poprzez przyjęcie, iż przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia prawidłowości rozliczania świadczeń emerytalnych żołnierzy zawodowych w przypadku uzyskania przez nich dochodów z tytułu świadczenia pracy u armatorów zagranicznych, pomimo iż przedmiotem postępowania była kwestia posiadania przez Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego prawa do dokonywania tego rodzaju rozliczeń.

Sąd Odwoławczy nie dostrzega w procesie orzecznictwym Sądu Okręgowego nierozpoznania istoty sprawy. Odwołania sprowadzały się do zakwestionowania, czy Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w S. mógł - na gruncie obowiązujących przepisów prawa - dokonać rozliczenia rocznego za 2016 i 2017 r.

Sąd I instancji wyraźnie wskazał, że ubezpieczony jako były żołnierz zawodowy pobierający świadczenie emerytalne, a zarazem uzyskujący przychody za granicą z tytułu kontraktów marynarskich, nie podlegający w Polsce obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym powinien być rozliczany na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w zw. z art. 104 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i uzasadnił dlaczego. Nie sposób więc zarzucić Sądowi Okręgowemu nierozpoznania istoty sprawy, jak chce tego apelujący, albowiem zweryfikowana została możliwość co do zasady rozliczeń rocznych emerytów wojskowych - marynarzy, nie zaś prawidłowość dokonania tychże rozliczeń.

Ponadto, przywołane w apelacji orzeczenie Sądu Najwyższego z 27 marca 2012 r., sygn. akt III UK 77/11 nijak nie przystaje, ani stanem faktycznym, ani wyszczególnionymi tezami do tejże sprawy, dotyczy unieważnienia decyzji administracyjnej po kilkunastu latach na skutek zmiany interpretacji przepisów, na niekorzyść ubezpieczonego.

Odnosnie zaś zarzutu dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, ubezpieczony nie wskazał nawet, które dokumenty Sąd I instancji ocenił w sposób nieprawidłowy i na czym ta wadliwa ocena miałaby polegać.

Tymczasem materiał z dokumentów był jednoznaczny w swej treści i niekwestionowany przez J. Z. w toku postępowania przed Sądem Okręgowym. Co przy tym najistotniejsze, jak wskazano w rozważaniach prawnych

zawartych w uzasadnieniu do skarżonego wyroku, nie jest istotne, że zagraniczne kontrakty marynarskie nie mieszczą się w katalogu aktywności podlegających obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na gruncie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Istotne jest, że wojskowa ustawa emerytalna wskazuje za pośrednictwem ustawy o emeryturach i rentach z FUS, iż działalnością podlegającą ubezpieczeniu społecznemu jest zatrudnienie za granicą (art. 40 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w zw. z art. 104 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). W takich realiach prawnych nie można zarzucić Sądowi I instancji, że błędnie ocenił np. oświadczenie ubezpieczonego, że nie podlegał on obowiązkowi ubezpieczenia społecznego w Polsce w związku z pracą na marynarskim kontrakcie zagranicznym w 2016 i 2017 r.

Dostrzec trzeba, że stan faktyczny w niniejszej sprawie był bezsporny.

Ubezpieczony, co jest niesporne w sprawie, złożył w Urzędzie Skarbowym zeznania o wysokości osiągniętego dochodu za rok 2016 oraz 2017. Z oświadczeń tych wynika, że osiągnął przychód w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego wynagrodzenia.

Dla porządku przypomnieć warto, że zgodnie z art. 40 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, emerytura lub renta inwalidzka ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach art. 104 ust. 1a – 6, ust.8 pkt 1 i 2 oraz ust.9 i 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie więcej jednak niż o 25% wysokości tej emerytury lub renty inwalidzkiej, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

W razie osiągnięcia przychodu, określonego w ust. 1, w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu statystycznego, kwota emerytury lub renty inwalidzkiej ulega zmniejszeniu o 25% jej wysokości.

Z kolei art. 104 ust.1, ust. 1a, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r. poz.748 – t.j.) stanowi, że prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3 – 8 oraz w art. 105, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust.2 oraz z tytułu służby wymienionej w art.6 ust.1 pkt 4 i 6. Ustęp dwa wskazuje zaś, że za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust.1, uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie pozarolniczej działalności, z uwzględnieniem ust.3. Ustęp 3 nakazuje, by przepisy ust.1 i 2 stosować również do emerytów i rencistów osiągających przychód z tytułu działalności wykonywanej za granicą.

By lepiej wyłożyć intencję ustawodawcy warto prześledzić rys historyczny tej regulacji. Mianowicie, takie rozwiązanie prawne (jak w art.104 ust.3) było przyjęte już w art. 65 ustawy z 23 stycznia 1968r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz.6 ze zm.). Przepisy wykonawcze do tej ustawy przewidywały zawieszenie prawa do emerytury w przypadku pobytu emeryta za granicą, jeśli osiągał tam zarobki lub dochody (§ 1, §9, § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z 9 stycznia 1969r. w sprawie zawieszania prawa do emerytury lub renty - Dz. U. Nr 3, poz.16). Na tle ww. regulacji wyraźnie dostrzec można, że ówczesnie nie miało znaczenia, czy zatrudnienie lub działalność za granicą były objęte ubezpieczeniem społecznym w Polsce oraz to, czy zarobki lub dochód z tytułu zatrudnienia za granicą podlegały opodatkowaniu w Polsce. Przepisy stanowiły wprost – prawo do emerytury ulegało zmniejszeniu bądź zawieszeniu, jeżeli emeryt za granicą osiągnął zarobki, czy dochody.

W tym kontekście zauważyć trzeba, że także i aktualnie ogólną przesłanką brania pod uwagę przychodów, które wpływają na zawieszenie lub zmniejszenie emerytury jest wykonywanie działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń – emerytalnego i rentowych. Innymi słowy nie jest istotne to, czy dany świadczeniobiorca podlega obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniom społecznym, lecz fakt, że przychody uzyskiwane są z działalności objętej obowiązkiem ubezpieczenia, a przychód świadczeniobiorcy osiągnany za granicą z tytułu działalności

wymienionej w art.104 ust.1 – 2. Zgodnie z zamiarem ustawodawcy tylko ta ostatnia okoliczność wpływa na zawieszenie lub zmniejszenie emerytury bądź renty (art.104 ust.3)

W przypadku jak w niniejszej sprawie, gdy emeryt osiąga przychód za granicą w państwie, z którym Polskę łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych (tzw. państwie umownym, tj. w państwie członkowskim Unii Europejskiej, Islandii, Norwegii, Liechtensteinie, Szwajcarii, USA, Kanadzie, Australii, Korei Płd., Macedonii, Chorwacji Serbii, Czarnogórze, Bośni i Hercegowinie) – przy rozliczeniu emerytury przyjmuje się przychód w wysokości faktycznie osiągniętej, udokumentowanej zaświadczeniem pracodawcy lub innego podmiotu, właściwego w myśl ustawodawstwa państwa, w którym osiągnany jest ten przychód.

W przekonaniu Sądu Apelacyjnego miarodajny dla niniejszej sprawy jest szeroko omówiony przez Sąd I instancji wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.09.2013r. w sprawie I UK 76/13 (OSNP 2014/6/88). Stanowisko to Sąd Odwoławczy podziela. Sąd Najwyższy wypowiedział pogląd, zgodnie z którym zarobek emeryta z tytułu zatrudnienia w Niemczech stanowi przychód z tytułu działalności wykonywanej za granicą, który wpływa na zawieszenie lub zmniejszenie jego emerytury w Polsce (art.104 ust.1, 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz. U. z 2013r., poz.1440 ze zm.) W uzasadnieniu tego wyroku stwierdzono, że art. 104 ust. 3 ustawy emerytalnej wcale nie wymaga, iżby przynosząca przychód działalność wykonywana za granicą podlegała ubezpieczeniom społecznym, obowiązkowym albo dobrowolnym w Polsce.

W odpowiedzi na wątpliwości skarżącego przyznać trzeba, że art. 40 ust. 1 wojskowej ustawy emerytalnej stanowi o działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, lecz nie definiuje co ona oznacza i w tym zakresie odsyła do przepisu art. 104 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sens normatywny zawarty w art. 104 ust. 1 w istocie znajduje się w art. 40 ust. 1 wojskowej ustawy emerytalnej, zaś art. 104 ust. 2 i 3 ustawy FUS stanowi samodzielną i wystarczającą definicję działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego (pkt 1).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 i art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2017.1797 j.t.) – pkt 2.

Romana Mrotek Barbara Białecka Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk